

Table of Contents

I. INTRODUCTION

a. The importance of the present research	4
b. Premises and hypotheses	9

II. THEORETICAL BACKGROUND, CLARIFICATION OF TERMINOLOGY

1. Literary parody and parodic modes of discourse	11
1. 1. A short history of parody in world literature	11
1. 2. The antecedents and beginnings of parody in Hungarian literature	15
1. 3. A typology of parodic modes of discourse	17
1. 4. Linguistic relativism	20

III. METHODOLOGICAL APPROACHES TO LITERARY PARODY

2. Parody and criticism	23
2. 1. The associations between parody and criticism	23
2. 2. The critical aspects of parody	29
2. 3. The place of parody in the relation of criticism to literature	30
3. Parodic discourse and power	34
3. 1. Postmodern canons and parody	34
3. 2. Power, the subject and parody	37
3. 3. The relation between parodic modes of discourse and political power	42
4. Changes in the modes of parodic discourse in function of changes in the political power system	47
4. 1. Variants of parody in Transilvanian literature before and after 1989	47
4. 2. The role of parodic modes of discourse in the political power system	58
4. 2. 1. The case of the typical singular	58
4. 2. 2. Revealing facial representation in the caricatures of the sixties	61
5. The reception of parodic modes of discourse	
5. 1. Parodistic phenomena in the Hungarian literature of Romania in the fifties and eighties. Laughter, humour, satire	63
5. 2. Phenomena of "parodycanonization" in contemporary literature	78

5. 3. Transcendental text generator. The awkward/forward canon of the <i>Előretolt helyőrség</i> (<i>Forward Outpost</i>) circle. Canon- and parodistic phenomena in Transilvanian literature after 1989	79
--	----

IV. PARODY AND THE EXTENDED FUNCTIONING OF PARODIC MODES OF DISCOURSE

6. Allegory and irony in the formation of tradition	95
6. 1. The dialectics and liminality of faces and masks in the text	101
6. 2. Parodic discourse as a cultural meme	116
7. Caricatures in the press before 1989	126
7. 1. Intermediality in literary caricatures	130
7. 1. 1. Erzsébet Surány	133
7. 1. 2. Helga Unipan	134
7. 1. 3. Gusztáv Cseh	136
7. 1. 4. Sándor Benczédi	139
7. 2. A "Map of Caricaturemania" from the seventies	140
8. Humour and irony as a formula of self-addressing in contemporary literature	144
8. 1. The problems of parodic rewriting in Dániel Varró's poetry	144
8. 2. Further written Karinthyisms about Hungarian fellow writers	152
8. 3. "Disharmonia infernalis"	157

V. CONCLUSIONS 174

VI. BIBLIOGRAPHY 179

VI. APPENDICES 204

Résumé

My thesis proposes to study the presence and functioning of literary parody and different modes of parodic discourse in Transylvanian Hungarian literature. For this purpose, my thesis undertakes to research and draw comparison between two different periods: the development of parodic discourse between 1945-1989 through the texts and visual representations published in the literary periodicals of the Hungarian press in Romania and the gazette *Előre*; and, at the same time, it focuses on the manifestations of the parody genre in newer Transylvanian Hungarian literature, which underwent a process of renewal after 1989. The latter part will refer mainly to the phenomena, works and events taking place in the period until 2005.

The study of literary parody and parallel parodistic phenomena in the above-mentioned periods is based on the material found through mapping the most significant periodicals and publications of the Transylvanian Hungarian press from after 1945. With reference to the period before 1989 I have studied issues of the daily gazette *Előre* from 1956 to 1989, from the weekly, fortnightly and monthly literary or cultural periodicals issues of the *Igaz Szó* between 1953-1989, *Korunk* between 1950 – 1989 and *Utunk* between 1950 – 1989, *A Hét* (started on October 23, 1970) between 1970 – 1989 and also issues of the *Echinox* (started in 1968) published between 1968 – 1989.

With reference to the period after 1989 I continued studying the issues published after 1990 of the above mentioned periodicals and publications some of which have kept their old names, for example *Korunk*, *A Hét* and *Echinox*, while some published under new names (see *Előre – Romániai Magyar Szó*, *Igaz Szó – Látó*, *Utunk – Helikon*). Naturally, more recent publications have been included in the research, for example issues of the *Előretolt Helyőrség* which appeared in printed form between 1995-1997, or the magazines *Székelyföld* and *Irodalmi Jelen*. The scope of the research justifies the inclusion in the study of relevant contemporary publications from Hungary and Slovakia, too. Thus, I paid special attention to important writings on the topic published in different issues of the magazines *Élet és Irodalom*, *Tiszatáj*, *Bárka*, *Holmi*, *Alföld*, *Jelenkor*, *Műút*, *Prae* and *Kalligram*. I have also followed literary portals (eg. *Litera*) which, especially in the last years, have played a significant role as regards the exploring of contemporary Transylvanian literary parody through the literary writings and interpretations, commentaries published.

The study of the above mentioned periodicals and publications is justified by the representative and critical character of parodic modes of discourse following current literary

phenomena and making them visible through the crooked mirror of literary parody. But the birth and functioning of parodic modes of discourse presupposes the existence of events and processes founded on a necessarily “live” relation between the parodied texts, phenomena, or writers and the audience of the discourse. Therefore, it depends on a medium which is suitable for the fast, actualizing and dialogue provoking gestures towards the texts, phenomena or persons reflected through the crooked mirror of parody.

The corpus of parody texts published before 1989 included in this study is mainly made up of the literary parodies published in the literary magazines of the time (eg. Andor Bajor, Zoltán Sinkó, Sándor Tomcsa, Attila Zágoni), and their readerly and critical reception (Lajos Kántor, Gusztáv Láng, Attila Mózes, Imre Robotos, Géza Szávay, István Szócs etc.). Their interpretation aims at exploring the reciprocal relationship between them. In my thesis the investigation of parody and parody texts from after 1989 focuses on the phenomenon of the audio magazine *Éneklő Borz (The Singing Badger)* from the beginning of the 90s, and the parodies and parodic texts written of each other by the authors grouped around the magazine *Előretolt Helyőrség* active from the middle of the 90s, as compared to parodies written by Csaba Székely about these writers.

The first chapter of my thesis (following the introductory chapter) is a review of literary parody and the parodic modes of discourse from a literary history perspective both in Hungarian and world literature. In the following chapter I analyze the critical aspects of the discourse by comparing parody and criticism, while looking for the answer to the essential question of the position of literary parody between literary texts and criticism.

The third chapter explores a question connected with the critical aspects of parody, which means that the object of research is the complicated relationship operating between the parodic discourse and political systems. The analysis focuses on the associations facilitating that different modes of parodic discourse simultaneously mock and question, and at the same time, further and strengthen existent political systems. This ambivalent mode of operation of the parodic modes of discourse is successful in the Transylvanian Hungarian parody and parodic literature both before and after 1989, although in the first period (before 1989) it mainly refers to the relationship with the political system while in the latter period, to the relationship with the literary canon. The fourth chapter of the dissertation analyses the relationship between parody literature and the political power of the two periods, and the changes in this relationship through the analysis of parodies, caricatures and humorous texts.

The fifth chapter explores the very different characteristics of theory and literary criticism applied to the reception of the parodic discourse before and after 1989, while at the same time

looking for the contacts among the parody literature of the two periods. The next chapter takes this approach to the next level by analyzing the parody traditions further developed and renewed in the literary parodies from after 1989.

During my research, next to literary and parody texts published in the Hungarian press from Romania in the period before 1989, I discovered a quite rich and meaningful body of caricatures, which were a very important and dynamic part of the parody literature of the time. The seventh chapter consists of the analysis of these caricatures, the analysis of cycles of literary caricatures by Gusztáv Cseh, Helga Unipan, Erzsébet Surány and Sándor Benczédi being an organic part of this analysis.

As a result of the changes in the social and power relations after 1989 the existent cultural borders and contacts underwent a qualitative change. The relationships and contacts among literary texts from Transylvania, Hungary, Serbia, Slovakia and Ukraine have multiplied and consequently the possibilities of their parodic rewriting expanded. The eighth and final chapter of my thesis – through the analyzed works – offers a general view on the characteristics of the Hungarian parody literature. At the same time, it confronts us with the question whether it can still make sense to talk about contemporary Transylvanian literature in itself, along the lines of strict political borders, since the close contacts and interrelatedness of contemporary literary texts, critical works and parody literature of different regions are definitory as regards its character. The studies contained in this thesis aim at revealing the contacts, points of juncture and parallel trends through the research of literary parody and parodic modes of discourse.

Assigning the possible starting points for a theory of parody, this dissertation examines the evolution of literary parody and of parodic modes of discourse as well as its variations calling in Michel Foucault's theories of power and subjectivity, Richard Rorty's concept of contingency, Linda Hutcheon's theory of parody and the intertextual and critical aspects of parody.

In comparing the parody literature before and after 1989 I applied Mary Douglas's theory of laughter, and on its basis I examined the systems created as a result of the effects of different "exogenous social factors". From this perspective, parody texts published during the communist dictatorship and their critical reception carry extremely important possibilities of interpretation from the point of view of the complicated functioning of censorship, which may have affected the organizing principle of texts, too.

Using the above mentioned theoretical frameworks my thesis analyzes – by examining the *Előretolt Helyőrség* phenomenon – the canonizing characteristics of literary parody and parodic modes of discourse in contemporary Transylvanian literature. I approach the writers of the young Transylvanian literature of the 90s, the phenomenon connected to their appearance in literary life and Csaba Székely's parodies of them from the point of view of Paul de Man's theory of rhetorics, trying to find out how these different linguistic meaning generating activities appear in and through these texts.

At the same time, it became necessary to apply the perspectives of cultural anthropology, too, in my thesis. Thus, on the one hand, I examine the blending between written and spoken, colloquial language by taking into consideration changes of register in Transylvanian literary parodies from after 1989 based on Walter J. Ong's theory of anthropology of communication. On the other hand, applying K. Ludwig Pfeiffer's media theory, I examine the possibilities of parodic rewriting and continuing of contemporary literary texts manifoldly impregnated with humour, parody and irony. Pfeiffer's theory draws the attention to the pitfalls of periodically returning parodic rewritings in contemporary literature, the so-called "self-deception" quality hidden in absolutizing.

Premises and hypotheses

In the study of contemporary Transylvanian parody literature my point of departure was the idea that literary parodies written after 1989 continued primarily the tradition of Frigyes Karinthy and Jenő Rejtő, leaving practically out of view the body of Transylvanian literary parodies written in the era preceding their age. When studying Transylvanian Hungarian parody and parodic literature from after 1945 one is faced with a body of texts clearly divided into two, due to the political, social and economic changes after 1989. Several of the main questions raised in the present thesis arise from this fact: what are the criteria for characterizing the parody literature written in these two separate periods, what kind of relationship may be found between the two, what were the factors influencing this relationship, and what factors influence present views about the parody literature and visual representations of the period under study from the perspective of several decades, under changed power relations.

The further problems raised by the present thesis are related to the possibilities of parodic rewriting and continuing of contemporary literary texts impregnated with humour, parody and irony, considering the question whether and when these parodic rewritings become exhausted. By means of the critical attitude expressed through irony parody corrodes the system of power and hierarchies, thus parodic discourse and parody is a key element of the postmodern, being – in Péter Szirák's words – "the critic and, what is more, the subverter of a tradition that seems exhausted". When the system of values of a shaken cultural hierarchy are being relativized and reordered, borders become blurred just like the difference between popular and elite culture, and the so-called fringe genres become popular. In this sense, thus, parody, as a specific fringe genre of literature, on the one hand dissolves the pathos of the frustrated culture that is being „serious”, on the other hand, it restructures literary tradition in a way by leaking through the cracks at “breakpoints”. Through its playful nature it also helps literature override its failings and reveals its underlying crisis, making it possible that literature uses its imperfections for its own benefit.

In the study of the polyphony of canon-forming mechanisms in young Transylvanian literature the distribution of works produced by different groups and workshops should be taken into consideration. The texts characterized by the emphatic use of humour and irony written by the group of authors gathered around the magazine *Előretolt Helyőrség*, which through specific stylistic gestures created its own myth, constitute an interesting problem. In my specific analyses of texts I am looking for the answer to the question when parodic

discourse becomes pointlessly repetitive in a literary text, when the discourse starts to spin around until exhaustion, when is it that irony and humour serve merely as means of self-legitimation and popularization forming part of a (self)cult-creating gesture.

A most topical problem related to the chain of parodic rewritings is the question how far a text may be written and rewritten, when does the circle close, when does it become an endless, pointless, self-repetitive manifestation. Is it possible that the self-referentiality characterizing the figures of irony and parody does not turn into a kind of self-sufficiency of the discourse? When does literary culture become oversaturated with parodic and ironic texts, when does the discourse possibly start to revolve around itself and for itself.

Conclusions

The research targeted at the exploration of twentieth century literary parody and parodic modes of discourse may be of special relevance in respect to contemporary literature and literary studies, since there are very few contemporary literary texts that remain untouched by different variants and figures of this mode of discourse. In this respect, it is also important that in studying it we are not only contemplating the characteristics and associations of the functioning and reception of a certain literary mode of discourse, but we are faced with a self-reflexive mode of discourse that, apart from itself, points back to literature as a system by revealing its canonized power relations and actual system of values from the inside. Parodic discourse and parody, on the one hand, question and criticize literary texts and phenomena reflecting them through crooked mirrors, distorting them, on the other hand, however, they also help them on and strengthen them in their position.

While studying Transylvanian Hungarian parody texts and caricatures from before 1989 the question frequently arises, which texts may be regarded as indeed parodic, since, along with historical and social changes, this kind of texts may easily lose their parodic features. In case of other texts and works of art the case is the exact opposite: they become their own parodies. During the study of this body of texts one is frequently faced with the fact that certain originally non-parodic texts and drawings may grow parodic in the eyes of the reader/onlooker due to changes in the social and political power system. Having power relations in view, this also points to the fact that the hierarchy among texts is neither fixed, it not being encoded in the texts themselves, since they are and may be removed from their power positions through reinterpretations and rewritings at any time.

As regards the functioning of parodic modes of discourse and literary parody and the opinions formed about it, the answers to these questions might provoke the finding of new perspectives in the interpretation of the position, role, functioning possibilities and limits of this mode of discourse in contemporary literature.

Besides, this research does not only offer us an exciting insight into the thriving humorous literature of the period of the dictatorship before 1989, but also confronts us with the fact that in the time of total censure, when the genres serving and promoting the consolidation and conservation of the existing power system were favoured and supported by the political power, the different kinds of parodic discourse could also survive and make it to the spotlight. Due to political pressures these texts suffered necessary modifications, becoming less radical

and critical, requiring rather a hidden kind of reading and "interpretation between the lines", but they played, however, a powerful tension relieving therapeutic role in society.

The study of the parodic texts and pictures of the period published in the press has made it clear that it would be incomplete to speak about parodic texts, parody literature from before 1989 without taking into consideration the caricatures and humorous drawings of the age. Looking through the publications of the Transylvanian Hungarian press from between 1950 – 1980 one may be surprised at the rich and varied body of caricatures to be found in them, as well as at the abundant visual material provided by literary articles (having in view here first of all the series of literary articles published in the magazines *Utunk* and *Előre* in the 1950 – 1970s). Several publications and omnibus volumes of parodies aimed at gathering together and presenting the parody literature of the period in question have been published lately. Unfortunately, these gave no attention to the visual representations of parodic modes of discourse, not taking into consideration the fact that these texts were in most cases completed by the humorous images accompanying them, thus enriching and dynamizing each other's interpretation.

The tension relieving therapeutic effect that characterized literary parody and parodic texts from before 1989 disappeared in the texts written after 1989. The emphasis moved away from the pressure of censure and views limited or determined by ideological expectations, and was laid rather on the textuality and linguistic possibilities of the literary discourse, as well as more and more on processes of canon formation, intertextual gestures and the problems of the multiplication of texts related to the process of parody becoming an era-specific genre. The different modes of parodic discourse became important means serving the canon-forming mechanisms of contemporary literature through their popularizing effect, thus fulfilling the role of a cultural form of advertisement, becoming an important, emphatic requisite for the popularization of literature, for making it more marketable, more familiar to the audience, its readers.

The phenomenon of the *Előretolt Helyőrség (Forward Outpost)* magazine and the series of public readings of the *Éneklő Borz* group constituted an organic part of the sociocultural space occupied by Hungarian literature at the beginning of the nineties, thus they may be regarded as a regional series of events in its whole. The different regional Hungarian literatures separated by political borders thus lost their separate character. In the nineties and after, political obstruction of the communication and movement among Hungarians and the Hungarian literatures of Transylvania, Upper Hungary (Slovakia), Vojvodina (Serbia), Transcarpathia and Hungary ended, and consequently contacts among these literatures and

dialogues among texts written in these different regions started to multiply. A significant part of contemporary Transylvanian writers and literary people publish their writings in contemporary literary and cultural magazines in Hungary, Upper Hungary and Vojvodina, just like the notable literary people of other regions, who are recurring guests at Transylvanian literary forums and events, too.

Literary parody, through its critical aspects, reveals and dissects literary texts, and also the structure and functioning of the whole literary system sometimes, through the mirror of certain controversial phenomena. On the other hand, due to its lightness and playfulness, as well as its acceptance and compassion towards the one criticized, it contributes to the dynamics of literature and helps in overcoming failings, thus making it possible to profit and use imperfections, too, for literature's own good.

From a cultural anthropological point of view, in parody literature is faced with a special, self-referential functioning of its own structure. Through the rewriting gesture underlying parodic discourse the different elements and interests of literature are put in motion, dynamized. It is also worthwhile to take into consideration the cultural-ecological motives of the criticism in parodic rewriting/continuation, to consider for instance those innovative elements that point towards moving away from accepted canons. These will incorporate and make use of the "empty" or emptied components. Manifold rewriting, on the other hand, draws along a kind of linguistic orgy and autonomy of the discourse, after which parodic rewritings will re- and overwrite parodies themselves, too. The parodies of parodies thus may be seen as autopoietic systems creating and recreating themselves continually in contemporary literatures.

In contemporary views parody, a genre formerly considered unimportant, parasitic, started to be interpreted as a genre offering the possibility of dialogue among different cultural spaces and texts, and emphasis was laid more and more on the idea of permeability, multiplication and renewal of texts. Literary parody thus leads from the already written work to another or several other texts. Parodic rewritability, just like the possible further parodizability of the parody remains open due to the fact that parodic rewritings choose always one or a few specific aspects of the original text to parody, creating thus a new variant of the existing text. However, the questions referring to the possibilities of parodic rewriting and continuation of contemporary literary texts permeated by humour, parody and irony are open. It is still a topical question when parodic rewritings in contemporary literature become exhausted, and when the discourse starts to function as a self-spinning mechanism driven to the end, a mode of discourse in which humour and irony, as bare means of self-legitimation or popularization,

serve the purposes of (self-)cult creation in literature. It is also a topical dilemma whether parody and parodic discourse, through its self-referentiality, may remain untouched by complacency, when is it time to speak of this mode of discourse as saturated and exhausted.

Bibliography:

Books:

Angyalosi Gergely (szerk.): *Bíráló álruhában. Tanulmányok Karinthy Frigyesről*. Főváros XI. ker. Polgármesteri Hivatal – Maecenas Könyvkiadó, Budapest., 1990.

Bacsó Béla (szerk.): *Szöveg és interpretáció*. Cserépfalvi Könyvkiadó, s. l., s. a.

Bahtyin, Mihail: *François Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája*. Európa, Budapest, 1982.

Bajor Andor: *Apróhirdetés*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1989.

Bajor Andor: *Az éjjeliőr nem tud aludni*. Kriterion, Bukarest, 1976.

Bajor Andor: *Betűvetők becsülete*. Glória Könyvkiadó – Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 1996.

Bajor Andor: *Füstöl az acélkalapács*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2009.

Bajor Andor: *Kerek pereg*. Állami és Művészeti Kiadó, Bukarest, 1957.

Bajor Andor: *Ütünk*. Glória – Kriterion, Kolozsvár, 2002.

Balázs Imre József: *A nonszalansz esélye. Tanulmányok, kritikák*. Komp – Press, Kolozsvár, 2001.

Balázs Imre József: *Mint egy úszó színház*. Pallas Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2005.

Bányai Éva (szerk.): *Humor, ironia, paródia (a kelet-közép-európai irodalmakban)*. RHT Kiadó, Bukarest – Sepsiszentgyörgy, 2009.

Bárány Tamás: *Kis magyar irodalomtörténi. Válogatott paródiák*. Hét Krajcár Kiadó, Budapest, 1998.

Bárdos József: *Meztelen irodalom (irodalomtörténeti komolytalankodások)*, Bába Kiadó, Szeged, 2005.

Barthes, Roland: *A szöveg öröme*. Osiris Kiadó, Budapest, 1996.

Barthes, Roland: *S/Z*. Osiris, Bp., 1997.

- Belting, Hans: *Kép-antropológia*. Képtudományi vázlatok. Kijárat Kiadó, Budapest, 2007.
- Bergson, Henri: *A nevetés*. Gondolat, Budapest, 1994.
- Berszán István: *Útkereső*. Komp – Press, Kolozsvár, 2001.
- Biró A. Zoltán: *Hétköznapi humorvilág*. Pro-Print, Csíkszereda, 1997.
- Bolonyai Gábor (szerk.): *Arisztophanész vígjátékai* (ford. Arany János). Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- Buzinkay Géza: *Borsszemjankó és társai. Magyar élclapok és karikatúrák a XIX. század második felében*. Corvina Kiadó, Budapest, 1983.
- Buzinkay Géza (szerk.): *Műferdítések és poétikai rugamok. XIX. századi élclapjaink paródiái és travesztiái*. Magvető Kiadó, Budapest, 1983.
- Dávid Gyula – Veress Zoltán: *Győzni humorral*. Erdélyi Könyv Egylet. Stockholm, 1996.
- Dávidházi Péter: *Per passivam Resistentiam – Változatok a hatalom és írás témájára*. Argumentum, Bp., 1998. 24.
- De Man, Paul: *Az olvasás allegóriái*. Ictus Kiadó – JATE Irodalomelméleti Csoport, Szeged, 1999.
- De Man, Paul: *Esztétikai ideológia* (ford. Katona Gábor), Janus – Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
- De Man, Paul: *The Concept of Irony in Aesthetic Ideology*. University of Minnesota Press, Minneapolis – London, 1996.
- Demeter Szilárd: *Mondolat*. Erdélyi Híradó, Kolozsvár, 2004.
- Derrida, Jaques: *A disszemináció*. Dianoia – Jelenkor Kiadó, Pécs, 1998.
- Derrida, Jaques: *Memoires Paul de Man számára*. Józsoveg könyvek, Budapest. 1998.
- Domokos Mátyás: *A humor a teljes igazság. In memoriam Karinthy Frigyes*. Nap Kiadó. 1998.
- Douglas, Mary: *Rejtett jelentések*. Antropológiai tanulmányok. Osiris Kiadó, Bp., 2003.
- Druzsín Ferenc: *A nevetés költészete*. Pont Kiadó, Budapest, 2003.
- Elek Tibor: *Árnyékban és fényben. Darabokra szaggatott magyar irodalom*. Kalligram, Pozsony, 2007.
- Elek Tibor: *Fényben és árnyékban. Az irodalmi siker természetrajza*. Kalligram, Pozsony, 2004.

- Fekete Vince: *Lesz maga juszt isa*. Erdélyi Híradó Kiadó, Kolozsvár, 2004.
- Foucault, Michel: *A tudás archeológiája*. Atlantisz Kiadó, Budapest, 2001.
- Foucault, Michel: *Szavak és a dolgok*. Osiris Kiadó, Budapest., 2000.
- Fráter Zoltán: *Mennyei riport Karinthy Frigyessel*. Magvető Kiadó, Budapest, 1987.
- Fried István: *Irodalomtörténekek Transylvániában. Töprengések ifjú és legifjabb erdélyi szerzőkről*. Erdélyi Híradó. Kolozsvár, 2000.
- Gonda Zsuzsa: *Kép a képben. Művész és közönség öt évszázad grafikusművészetében Burgkamtól Picassóig*. Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2005.
- Györffy Gábor: *Cenzúra és propaganda a kommunista Romániában*. Komp – Press, Kolozsvár, 2009.
- Hutcheon, Linda: *A Theory of Parody: the teachings of twentieth-century art forms*. Methuen, New York, 1985.
- Hutcheon, Linda: *Irony's edge: the theory and politics of irony*. Routledge, London – New York, 1995.
- Karinthy Frigyes: *Görbe tükör*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1975.
- Karinthy Frigyes: *Így irtok ti*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp. 1984.
- Kántor Lajos – Láng Gusztáv: *Romániai magyar irodalom 1944-1970*. Kriterion, Bukarest, 1973.
- Károlyi Csaba (szerk.): *Csípessel a lángot. Tanulmányok a legújabb magyar irodalomról*. Nappali Ház, Budapest, 1994.
- Király Levente: *Így irtok én*. Korona Kiadó, Bp., 2004.
- Kosztolányi Dezsőné Halmos Ilona: *Karinthyról*. Noran Kiadó. 2004.
- Könczey Elemér: *Szöveg nélkül. Fără titlu. No comment*. Erdélyi Híradó Kiadó, Kolozsvár, 2002.
- Kuszálík Péter: *A hátsó udvarban. Szélgjegyzetek az erdélyi sajtó és irodalom történetéhez*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001.
- Kuszálík Péter: *A romániai magyar sajtó 1989 után*. Teleki László Alapítvány – Erdélyi Múzeum Egyesület, Budapest – Kolozsvár, 2001.
- Kuszálík Péter: *Erdélyi hírlapok és folyóiratok 1940-1989*. Teleki László Alapítvány – Közép-Európai Intézet, Budapest, 1996.
- Kuszálík Péter: *Viselt(es) dolgaink*. Pro-Print Kiadó, Csíkszereda, 2000.

- Lendel Júlia: *Így élt Karinthy Frigyes*. Móra Könyvkiadó, Budapest, 1979.
- Márkus-Barbarossa János (szerk.): *Nagyböjti disznó. Kortárs literatúr és tsemege*. Márkus-Barbarossa János. Sepsiszentgyörgy, 2001.
- Meister Róbert: *A romániai magyar társadalomtudományi irodalom válogatott bibliográfiája. Cikkék, tanulmányok 1946-1989*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2002.
- Meister Róbert: *A romániai magyar társadalomtudományi irodalom bibliográfiája. Cikkék, tanulmányok 1990-1999*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2004.
- Meister Róbert: *Társadalomtudományi tanulmányok a romániai magyar sajtóban II. (Utunk, A Hét, Igaz szó, Echinox, 1946 - 1993)*. Presa Univ. Clujeana, Kolozsvár, 1998.
- Mihályfalvi László: *Betűmámor, betűhámor, betűhumor*. s. n., Kaposvár, 2004.
- Mohai V. Lajos (szerk.): *Karinthyságok*. s. n., Budapest, 1997.
- Nagy Teréz: *Tomcsa Sándor kismonográfia*. Infopress, Székelyudvarhely, 2000.
- Németh Zoltán: *A széttartás alakzatai. Bevezetés a „fiatal irodalom” olvasásába*. Kalligram, Pozsony, 2004.
- Orbán János Dénes: *Hümériáda*. Erdélyi Híradó, Kolozsvár, 1995.
- Orbán János Dénes: *Párbaj a Grand Hotelben*. Erdélyi Híradó, Kolozsvár, 2000.
- Orbán Ottó: *A világ teremtése és egyéb badarságok*. Magvető, Budapest, 1977.
- Pfeiffer, K. Ludwig: *A mediális és az imaginárius*. Magyar Műhely Kiadó – Ráció Kiadó, Budapest, 2005.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Babérköszörű*. Kozmosz Könyvek, Budapest, 1987.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Írtok ti így?* Kozmosz Könyvek, Budapest, 1980.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás (szerk.): *Így írtok ti: irodalmi karikatúrák*. Matúra Klasszikusok, Budapest, 1994.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Mindent hét lapra*. Magvető Kiadó, Budapest, 1981.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Sírfirkák*. Kairosz Kiadó, Budapest, 1997.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Susztermatt*. Antológia Kiadó, Lakitelek, 1998.
- Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Szénszünet*. Palatinus, Budapest, 2009.
- Rimóczi László – Váry-Molnár Csaba: *Dr. Nyerhús, leápoljam? Igen vagy nem?* Jaffa, Bp., 2004.

Robotos Imre: *A nevetés vonzásában. Értelmezések a szatíra és a humor köréből.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1973

Rohonyi Zoltán (szerk.): *Irodalmi kánon és kanonizáció.* Osiris – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 2001.

Romániai Magyar Irodalmi Lexikon I. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981.

Romániai Magyar Irodalmi Lexikon II. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1991.

Romániai Magyar Irodalmi Lexikon III. Kriterion, Bukarest, 1994.

Romániai Magyar Irodalmi Lexikon IV. Erdélyi Múzeum-Egyesület – Kriterion Könyvkiadó, Bukarest – Kolozsvár, 2002.

Romániai Magyar Irodalmi Lexikon V / 1. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2010.

Rorty, Richard: *Esetlegesség, irónia és szolidaritás.* Jelenkor Kiadó, Pécs, 1994. 15.

Sántha Attila: *Ír úr.* Erdélyi Híradó, Kolozsvár, 1999.

Sebők Zoltán: *Élősködő kultúra.* Kalligram, Pozsony, 2003.

Selyem Zsuzsa – Balázs Imre József: *Humor az avantgárdban és a posztmodernben.* Scientia, Kolozsvár, 2004.

Selyem Zsuzsa: *Szembe szét. Humor és szentség összefüggése Esterházy Péter prózájában.* Koinónia, Kolozsvár, 2004.

Séra László: *A nevetés és humor pszichológiája.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980.

Sinkó Zoltán: *Ha a kaktusz kivirágzik.* Dácia Könyvkiadó, Bukarest, 1978.

Sinkó Zoltán: *Lik a légben.* Dácia Könyvkiadó, Bukarest, 1973.

Sinkó Zoltán: *Ortopéd kalap.* Dácia Könyvkiadó, Bukarest, 1970.

Szalay Károly: *A magyar szatíra száz éve.* Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1966.

Szalay Károly: *Humor és szatíra Mikszáth korában.* Magvető, Budapest, 1977.

Szalay Károly: *Karinthy Frigyes.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1961.

Szalay Károly: *Minden másképpen van. Karinthy Frigyes munkássága viták és vélemények tükrében.* Kozmosz Könyvek, 1987.

Szávai Géza: *Szinopszis. Napi kritikák.* Albatrosz Könyvkiadó, Bukarest, 1981.

Székely Csaba: *Írók a ketrecben.* Erdélyi Híradó Kiadó – FISZ, Kolozsvár – Budapest, 2004.

Timár György: *Nevető lexikon és agyrémszótár*. Fekete Sas Kiadó, Budapest, 2000.

Tomcsa Sándor: *Fellázadt pofozógép*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1973.

Varró Dániel: *Szívdesszert*. Magvető, Budapest, 2007.

Világirodalmi Lexikon 10. kötet. Akadémiai Könyvkiadó, Bp., 1986.

Zágoni Attila: *A sóderhivatal*. Kriterion, Bukarest, 1981.

Zágoni Attila: *Jégbehűtött szerencse*. Kriterion, Bukarest, 1978.

Zágoni Attila: *Sánta Pegazus*. Kriterion, Bukarest, 1985.

Z. Németh István: *Nincs menekés. Irodalmi paródiák és egyéb kalandok*. Ab-Art. s.l., s.a.

Essays, tudys:

Ablonczy László: *A humor méltóságáról. Ablonczy László beszélgetése B. A.-ral*. Tiszatáj, Szeged 1979 / 11.

Agopcsa Annamária: *A mosoly kultusza. A humoros Benczédi*. A Hét, 1970. 44. 9.

Ágoston Hugó: *A nevetés fiziológiája*. A Hét, 1990. 31. 10.

Ágoston Hugó: *Humor és politika*. A Hét, 1990. 32. 10.

Ágoston Hugó: *Teremtő nevetés*. A Hét, 1993. 9. 10.

Ágoston Hugó: *Totális humor*. A Hét, 1990. 30. 10.

Ágoston Hugó: *Viccek a háttérből*. A Hét, 1990. 19. 10.

Teodor, Baconsky: *A gúny képzeletbeli világa*. Korunk, 1996. 3. 19-25.

Bajor Andor: *A járda azé, aki megműveli. Tücsök és bogár*. Előre, 1976. szeptember 7.

Bajor Andor: *Ádám és Éva története XX. századi földolgozásban* (Megjelent 1967 szilveszterén). Igaz Szó, 1967. 12. 937-952.

Bajor Andor: *Boldog költő élete és az ők tselekedeteik*. Igaz Szó, 1966. 12. 936-948.

Bajor Andor: *Dédété. Tücsök és Bogár*. Előre, 1976. június 22.

Bajor Andor: *Egy típuslakó különös története. Tücsök és bogár*. Előre, 1967. március 30.

Bajor Andor: *Irodalmi lexikon*. Igaz Szó, 1965. 12. 951-960.

- Bajor Andor: *Karinthy utóélete*. Igaz Szó, 1987. 6. 658-659.
- Balázs Imre József: *A konzervatív költő*. Forrás, 2001. 6.
- Balázs Imre József: *Orbán János Dénes füle*. Krónika, 2000. 5. 20.; 5. 27.
- Balázs Imre József: *Bajor Andor és a fél pohár*. Székelyföld, 2007. 9. 57-62.
- Balázs Imre József: „*Előrenyújtom orrom zászlórúdját*”. *Bajor Andor korai szatírai*. Látó, 2006, 11. 63-72.
- Balázs Imre József: *Ex libris* (Király Levente, Székely Csaba, Fekete Vincze, Cselényi Béla). Élet és Irodalom, 2005. február 4.
- Balázs Sándor: *Humor és komikum*. Igaz Szó, 1969, 10. 704-711.
- Balázs Sándor: *A humor objektivitásáról*. A Hét, 1974. 3. 4.
- Balázs Sándor: *A nevető ember. Humor és filozófia*. Korunk, 1968. 12. 1774-1782.
- Balogh József: *Kétnyelvű BESTiárium. Nyolc fiatal költő a politika tyúkszemére lép*. A Hét, 1998. 28. 7.
- Banner Zoltán: *Benczédi Sándor – válaszol*. Utunk, 1967. 16. 7.
- Banner Zoltán: *Benczédi Sándor*. Utunk, 1982. 37. 7.
- Banner Zoltán: *Benczédi Sándor „kerti törpéi”*. Utunk, 1984. 22. 5.
- Bartis Ferenc: *Karikatúra és közönsége*. A Hét, 1981. 32. 7.
- Bálint Tibor: *A humor elégiája*. Utunk, 1969. 8. 2.
- Bálint Tibor: *Hatvan kacagás*. Utunk, 1972. 39. 11.
- Bálint Tibor: *L'homme qui vole*. Utunk, 1967. 25. 10.
- Bálint Tibor: *Mindennapi humorunk*. Utunk, 1977. 39. 5.
- Bajor Andor: *Közös tragikomédiánk*. Igaz Szó, 1981. 10. 346-347.
- Bajor Andor: *Miért bús a búsgerlice?; A borjú meg az új kapu* (Szatírák). Igaz Szó, 1978. 7-8. 84-90.
- Bajor Andor: *Nevetés és magyarázat*. Korunk, 1974. 4. 623-626.
- Bajor Andor: *Stílusparódiák*. Igaz Szó, 1955. 4. 43-47.
- Bajor Andor: *Tomcsa Sándor*. Igaz Szó, 1965. 6. 915-928.

Bányai János: *A kritika(írás) diszkrét bája*. In: *Mihálynap kiöszöntő. Írások Ilia Mihály születésnapjára*. Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Szeged – Budapest, 2000.

Beke György: *Ez nem humor – ez maga az élet*. A Hét, 1985. 25. 7.

Benyik György: *Nevetés a bibliában*. Korunk, 1996. 3. 105-109.

Berszán István: *Hümmért leb...ák avagy a „Sire”-t kutyaharapással*. Látó, 1996. 1. 79-81.

Berszán István: *Irodalomról szóló beszéd*. Korunk, 1993. 9. 124-128.

Bertha Zoltán: *Székely humor – erdélyi írók tollán*. Bárka, 2005. 5. 87-98.

Bertha Zoltán: *Töprengések irodalomról, politikáról*. Korunk, 1992. 10. 62-67.

Bodor Pál: *Karikatúra helyett. Unipan Helgáról és egészen másról*. A Hét, 1973. 13. 13.

Bogdán László: *A lesántult Pegazus esete*. Utunk, 1985. 49. 2.

Bogdán László: *Bajor Andor, az ítélező, avagy az ördög nevetése*. A Hét, 1996. 50; 50-51; 6-7; 6-7.

Bónus Tibor: *Írónia, paródia, esztétikai szublimáció. Karinthy Frigyes: Így írtok ti*. Alföld, 2000. 4. 58.

Bónus Tibor: *1912: Paródia, technika és az irodalom médiuma. Megjelenik az Így írtok ti!* In: Szegedy-Maszák Mihály (főszerk.): *A magyar irodalom története I-III*. Gondolat, Budapest, 2007.

Bónus Tibor: *1912 – Megjelenik az Így írtok ti*. Kortárs, 2006. 6.

Bretter György: *Bajor-koktél*. Igaz Szó, 1977. 4. 353-356.

Bryant, Christopher: *Posztmodern paródia Terry Pratchett Korongvilág-regényeiben* (ford. Hegedűs Orsolya). Prae, 2003. 2.

Burus János Botond: *Kolozsvár – magányos poénözön*.
<http://www.erdely.ma/kultura.php?id=34040> [2008. 06. 19.]

Chase, Cynthia: *Arcot adni a névnek. De Man figurái* (ford. Vastyán Rita – Z. Kovács Zoltán). Pompeji, 1997. 1-2. 108-145.

Cseke Gábor: *A humor mértéke*. Előre, 1968. május 4. 2.

Cseke Gábor: *Irodalom a sóderhivatalban*. Előre, 1982. febr. 3.

Cseke Péter: *Védőháló nélkül*. Utunk, 1989. 21. 7.

Cseke Péter: *Védőháló nélkül*. Magyar Napló, 1990. 42.

- Cseke Péter: *Védőháló nélkül*. Székelyföld, 2007. 9. 84-88.
- De Man, Paul: *Az önéletrajz mint arcrongálás* (ford. Fogarasi György). Pompeji, 1997. 2-3. 93-107.
- De Man, Paul: *A trópusok retorikája* (Nietzsche). Helikon, 1994. 1-2.
- Derrida, Jaques: *Az el-különböződés (La différence)* In: *Szöveg és interpretáció* (szerk. Bacsó Béla), Cserépfalvi Kiadó, 1991.
- Cs. Gyimesi Éva: *A transzközép mint az irodalomtudomány provokációja*. Korunk, 1993. 9. 60-63.
- Csiki László: *Bajor Andor + 50 éves*. Igaz Szó, 1977. 8. 258-259.
- Csiki László: *Játszunk nyílt kórlapokkal!* Utunk, 1981. 47. 2.
- Csobán Endre Attila: *Modern mítoszok és folytatásaik*. Echinox, 1993. 6. 10.
- Dánél Mónika: *Az irónia temporalitása*. In: Bányai Éva (szerk.): *Humor, irónia, paródia (a kelet-közép-európai irodalmakban)*. RHT Kiadó, Bukarest – Sepsiszentgyörgy, 2009. 7-33.
- Demeter Szilárd: *el van intézve, Nagyfőnök!* Korunk, 2001. 6.
- D. Varga Katalin: *Mit ér az ember, ha karikatúrista?* A Hét, 1971. 25. 9.
- E. Szabó Ilona: *Benczédi Sándorhoz*. Utunk, 1972. 45. 10.
- Farkas Árpád: *Égboltunk derítője*. Igaz Szó, 1977. 8. 254-255.
- Fekete Vince: *Az erdélyi glosszáskönyvből*. Helikon, 1999. 19. 11.
- Felkai Piroska: *A fikció védelmében*. Alföld. 12.
- Forrai Tibor: *Humoros lapok Erdélyben*. Székelyföld, 2007. 9. 125-131.
- Foucault, Michel: *A szubjektum és a hatalom*. (ford. Kiss Atilla Attila). In: Kiss Atilla Attila – Kovács Sándor s. k. – Odorics Ferenc (szerk.): *Testes könyv II*. Ictus és JATE Irodalomelmélet Csoport, Szeged, 1996.
- Földes László: *Bajor Andor mélabús humoráról*. Korunk, 1969. 5.
- Frederic, James: *A késő kapitalizmus kulturális logikája*.(ford. Vástyán Rita) In: Kiss Atilla Attila – Kovács Sándor s. k. – Odorics Ferenc (szerk.): *Testes könyv I*. Ictus és JATE Irodalomelméleti Csoport, Szeged, 1996.
- Freud, Sigmund: *A Vicc és viszonya a tudattalanhoz*. In: Uő: *Esszék*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1982.

- François Bréda: *A transzközép világ keresztmetszete középpontból*. Echinox, 1993. 6. 11.
- Fried István: *A transzközép keresés lírikusai*. Helikon, 1996. 17.; 19.
- Fried István: *Kinek a nyelve lila nyakkendőre vált*. Tiszatáj, 1999. 11. 44-61.
- Fried István: *O. J. D., X. Y. B., J. L. B. és a többiek*. Tiszatáj, 2000, 11.
- Frey, Northrop: *Visszatérés a tengerről* (ford. Máthé Andrea). In: *Az irodalom elméletei V*. Jelenkor, Pécs, 1997. 103-143.
- Gérarde Genette: *Transztextualitás* (ford. Burján Mónika). Helikon, 1996. 1-2. 88.
- Gyöngyösi Gábor: *Ortopéd kalap*. Utunk, 1970. 36. 2.
- Hajdú Győző: *A mosoly rakétása*. Igaz Szó, 1960. 9. 457-458.
- Hajdú Győző: *Így írok én – Bajor Andor arcképéhez*. Igaz Szó, 1961. 4. 599-602.
- Hajdú Győző: *Líra, humor, satíra*. Igaz Szó. 1963. 11. 6.
- Halász Anna: *A vidám s a komoly Benczédi*. Előre, 1959. február 22. 8.
- Hans Loew: *Benczédi Sándor kisszobrai*. Korunk, 1959. 12. 1529-1532.
- Hevesi Zoltán István: *A paródia – retorikai megközelítésben. Paródia és dekonstrukció*. In: *Dialógus és retorika. A III. Hermész táborban elhangzott előadások (Torockó, 1999. augusztus 25-27.)* Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2001.
- H. Nagy Péter: *Interszexualitás* (Orbán János Dénes: Párbaj a Grand Hotelben). Alföld, 2001. 4.
- H. Nagy Péter: *Vizuális költészeti paródiák. Új forrás*, 2005. 7.
- Horkay Hörcher Ferenc: *A gáláns test-őr*. Élet és irodalom, 1999. 7. 30.
- Huszár Sándor: *Bajor Andor*. Utunk, 1969. 13. 2.
- Huszár Sándor: *Bajor szigorú, de igazságos*. Utunk, 1967. 52. 10.
- Izsák József: *A realista rajzforma változatai*. Igaz Szó, 1956. 10. 1528-1533.
- Izsák József: *Népi humorunk irodalmi hagyományai*. Igaz Szó, 1956. 4. 553-558.
- Jedlicka Josef: *A „svejkiségről”*. A Hét, 1998. 17. 10-11.
- Jung Károly: *A „húsvéti nevetés” (risus paschalis) kérdéséhez. További adatok a rituális nevetés proppi elméletéhez*. Híd, 2006. 4. 3-16.
- Kallós Miklós: *Humor és filozófia*. Korunk, 1969. 8. 1258-1261.

- Karácsonyi Zsolt: *A bögre mítoszaiból*. Korunk, 1999. 12. 102-103.
- Karácsonyi Zsolt: *A nem transzközép keresés lírikusai*. Helikon, 1997. 15. 6-7.
- Kálmán C. György: *A másik allegóriái*. Alföld, 2000. 7. 76-78.
- Kántor Lajos: *Aktív humorisztika*. Korunk, 1968. 5. 756-757.
- Kántor Lajos: *Bajor Andor – két világ között*. Korunk, 1991. 5. 557-558.
- Kántor Lajos: *Groteszk szépség*. A Hét, 1975. 45. 5.
- Kántor Lajos: *Határjegy. Hol járnak a borzok*. Magyar nemzet, 1996. febr. 13. 13.
- Kántor Lajos: *Kétkezi humorista*. Utunk, 1963. 12.
- Kántor Lajos: *Nem apróhirdetés*. Utunk, 1989. 46. 4.
- Kelemen Hunor: *Az én transzközepem*. Echinox, 1993. 6. 11.
- Kenéz Ferenc: „... *de hát én nem vagyok humorista...*”. Utunk, 1985. 52. 4.
- Keresztesi József: *A testen innen és túl*. Jelenkor, 2000. 4.
- Kis Géza: *A paródia határa*. Igaz Szó, 1982. 4. 346-348.
- Kisgyörgy Réka: *Bajor Andor és az igazság argumentációja*. Korunk, 1990. 10. 1379-1382.
- Kiss László: *A paródia újabb jelenségeiről*. Bárka, 2005. 5. 109-119.
- Kocsis István: *Benczédi humora*. Utunk, 1970. 43. 2.
- Kormos Gyula: *Valóság és varázslat*. Utunk, 1981. 6. 2.
- Kovács Péter: *A stílusparódia fogalmáról*. Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1981. 2. 15.
- Kováts Iván: *A karikaturista megtérése*. Utunk, 1968. 50. 11.
- Kozma Dezső: *Humor és irodalom*. Igaz Szó, 1974. 2. 243-246.
- Kvári Sinkó Zoltán: *Bajor Andor, a következményeket viselő író*. In: *Bajor Andor: Ütünk*. Glória – Kriterion, Kolozsvár, 2002. 5.
- Lantos László: *A humor tudománya, a tudomány humora*. Korunk, 1970. 2. 257-266.
- Láng Gusztáv: *Egy kötet – ígérete*. Utunk, 1965. 38. 2.
- Láng Gusztáv: *Bajor Andor*. Utunk, 1970. 27. 2.

- Láng Gusztáv: *Boldog-e a humorista?* Utunk, 1973. 21. 4.
- Láng Gusztáv: *Hümmér és Oszián*. Korunk, 2001. 11.
- László Katalin: *Tomcsa indulása*. Utunk, 1977. 36. 2.
- László Noémi: *Szentek, Hümmérek, Jánosok*. Látó, 1996. 1. 83-86.
- Lászlóffy Aladár: *Bajor Andor szemüvege*. Helikon, 1991. 5. 3.
- Lászlóffy Aladár: *Élet, halál kisvárosban*. Utunk, 1966. 6. 2.
- Lászlóffy Aladár: *Tomcsa Sándor: Az újságíró*. Utunk, 1966. 10., 2.
- Lövétei Lázár László: *Ki vagy te, Lövétei Lázár László?* Helikon, 1999. 16. 9.
- Majtényi Erik: „*Odaírtuk...*” *Gondolatok Bajor Andor új könyvéről*. Előre, 1968. április 11. 4.
- Margócsy István: *Új travesztiák*. Népszabadság, 1999. 06. 05. 11.
- Marosi Péter: *Ábel és Kálmánka kisplasztikák rengetegében*. Utunk, 1985. 36. 5.
- Marosi Péter: *Bajor Andor öreg hordókról és ecetárgyakról*. Utunk, 1972. 21. 2.
- Marosi Péter: *Csak azért is: költő!* Igaz Szó, 1977. 8. 255-258.
- Marosi Péter: *Ötvenkét szilveszter*. Utunk, 1973. 22. 4.
- Menke, Bettine: *Ki beszél? A beszélő arc alakzata a retorika történetében*. In: *Figurák*. Retorikai füzetek I. (szerk. Fűzi Izabella, Odorics Ferenc). Gondolat—Pompeji. Szeged—Budapest, 2004.
- Metz Katalin: *Sinkó Zoltán: Lik a légben*. Igaz Szó, 1973. 11. 807-809.
- Mezei József: *Hosszú szünet után a fővárosi karikatúra-kiállítás margójára*. Előre, 1968. július 2. 2.
- Mezei József: *Karikatúra, merre vagy?* Utunk, 1974. 16. 7.
- Mikó Ervin kérdezi Benczédi Sándortól*. Utunk, 1979. 42. 4.
- Mikó Ervin: *Szalay Károllyal – humorról, szerelemről*. Helikon, 1992. 26. 8.
- Molnár Dénes: *A humorgrafikáról, avagy a fiatal karikatúra nagykorúsága*. Korunk, 1981. 1. 50-53.
- Molnár Dénes: *A meghökkentés művészete – humorgrafika 1981*. Utunk, 1981. 31. 5.
- Molnár Dénes: *Helyzetjelentés a karikatúráról*. Utunk, 1984. 25. 5.

- Molnár Dénes: *Nem vicc, hanem művészet*. A Hét, 1988. 29. 11.
- Molnos Lajos: *Ehetők ezek a fatányérosok?* Utunk, 1979. 8. 2.
- Mózes Attila: *Benczédi Sándor derűje avagy: szoborban az igazság*. Utunk, 1987. 36. 7.
- Mózes Attila: *Legyünk humorunknál derűtől borúig*. Utunk, 1982. 6. 2.
- Mózes Attila: *Nehéz ügy ez a nevetés*. Utunk, 1979. 14. 2.
- Mózes Attila: *Válasza a zsámolyról*. Utunk, 1979. 18. 6.
- Mózes Huba: *A humor szükségességéről*. Korunk, 1974. 4. 632-633.
- Nagy Koppány Zsolt *humoreszkjei*. Helikon, 1999. 21. 10-11.
- Nagy Pál: *A karikatúra mestere*. Korunk, 1958. 8. 724-730.
- Nagy Pál: *Egy illúzió szatírája*. Igaz Szó, 1960. 8. 284-287.
- Nagy Pál: *Humorunknál vagyunk?* Igaz Szó, 1985. 11. 470-472.
- Nagy Pál: *Sinkó Zoltán: Kölcsönkönyv*. Igaz Szó, 1965. 10. 621-623.
- Nagy Pál: *Tomcsa Sándor: A fellázadt pofozógép*. Igaz Szó, 1974. 1. 126-127.
- Németh Zoltán: *A plurális posztmodern politikája Parti Nagy Lajos költészetében*. Kalligram, 2003. 10.
- Németh Zoltán: *Az interaktív líra*. Irodalmi Szemle, 2004. 4.
- Németh Zoltán: *Kritika és interpretáció*. Alföld, 2000. 7. 87.
- Ong, Walter J.: *A szöveg mint interpretáció: Márk idején és azóta* (ford. Schreiner Orsolya). In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Budapest, 1998.
- Orbán János: *Egyperces esszé a transzközépről*. Echinox, 1993. 6. 12.
- Orbán János: *Vér a vattán*. Echinox, 1993. 6. 12.
- Orbán János Dénes: *Az ördögszekér kocsisa*. Helikon, 1999. 14. 7.
- Orbán János Dénes: *Közép és transzközép*. Korunk, 1994. 6. 115-117.
- Orbán János Dénes: *Kritikrokik*. Korunk, 2000. 1. 10.
- Orbán János Dénes: *Parodikanonizáció. Karinthy Frigyes paródiáinak kanonizáló szerepe*. Helikon, 1997. 8. 10.

- Orbán János Dénes: *Misimackó*. Bárka, 2005. 5. 40.
- Orbán János Dénes: *Paródikanonizáció. Karinthy Frigyes paródiáinak kanonizáló szerepe*. Helikon, 1997. 8. 10-11.
- Páll Zita: *Inverzió, averzió. Perverzió?* Helikon, 2001. 4.
- Páll Zita: *Néhány gondolat az irodalmi sajtónk kapcsán*. Korunk, 1995. 6. 98-99.
- Páll Zita: *(Nem annyira visszakézből)*. Helikon, 1999. 23. 9.
- Páll Zita: *Transzközép-irányzatosság és/vagy pozíciókeresés?* In: Ármeán Otília – Odorics Ferenc (szerk.): *Határon*. Osiris –Pompeji Kiadó, Budapest – Szeged – Kolozsvár, 2002.
- Panek Zoltán: *Az üzenet pontos szövege*. Igaz Szó, 1970. 1. 24-27.
- Panek Zoltán: *Humortartalékaink*. Igaz Szó, 1969. 5. 790-791.
- Panek Zoltán – Farkas Árpád (szerk.): *Legyünk humorunknál!* Igaz Szó, Marosvásárhely, 1982.
- Panek Zoltán: *Vidám ujljenyomatok*. Utunk, 1973. 33. 3.
- Papp Endre: *Az irodalomkritika feladata*. Kortárs, 2000. 4. 103.
- Papp Ferenc: *A szatíra pozitív hősről*. Igaz Szó, 1954. 6. 164-167.
- Páskándi Géza: *Tréfás kalauz*. Igaz Szó, 1955. 10. 111.
- Perrone-Moisés, Leyla: *A kritikai intertextualitás*. (ford. Burján Mónika). Helikon, 1996. 1-2. 91-105.
- Pieldner Judit: *Az olvasó nevet*. (Székely Csaba: Írók a ketrecben; Fekete Vince: Lesz maga jusst isa). Napút, 2007. 2-3. 128-132.
- Puskás Tivadar: *A komikum, mint az erény egyedüli vigasza. mi nevetségesebb: a hajlékony bűn, avagy a hajthatatlan erény*. Echinox, 1978. 4. 17-18.
- Puskás Tivadar: *Elrajzolt „fej” – talpig rokokóban*. (Paró Diák Utó Piája egy Zagonilakomához). A Hét, 1983. 7. 5.
- Raincsák Réka: *A szubjektum halála és az odafordulás szubjektuma. Gondolatok a Bahtyini életmű aktualitásáról*. Tiszatáj, 2003. 7.
- Rácz Győző: *Szatíra vagy tragédia?* Igaz Szó, 1977. 8. 253-254.
- Robotos Imre: *A halhatatlan nevetés*. Igaz Szó, 1969. 2. 297-299.
- Robotos Imre: *A humor fölénye vagy a humorista fölényérzete*. Igaz Szó, 1968. 9. 415-418.

- Robotos Imre: *A humor költészete*. Igaz Szó, 1968. 6. 936-943.
- Robotos Imre: *A szövegértelmezés önparódiájáról*. Igaz Szó, 1970. 2. 266-270.
- Robotos Imre: *Az élet olyan akár a lánchíd. Freud viccelméletéről*. A Hét, 1983. 20. 8
- Robotos Imre: *Emlékezés egy lyukas esernyőre*. A Hét, 1973. 7. 7.
- Robotos Imre: *Irodalmi vitáink erkölcsi komolyságáért*. Igaz Szó, 1954. 9. 77-82.
- Robotos Imre: *Irónia – a hit szolgálatában*. Korunk, 1979. 7-8. 647-649.
- Robotos Imre: *Komikum és paródia*. Utunk, 1973. 40. 2.
- Robotos Imre: *Sinkó Zoltán: Ha a kaktusz kivirágzik*. Igaz Szó, 1979. 10. 347-348.
- Robotos Imre: *Szatíra és valóság*. Igaz Szó, 1955. 6. 81-85.
- Robotos Imre: *Szocialista nézőpont a satírában*. Korunk, 1957. 10. 1423-1429.
- Robotos Imre: *Zágoni Attila: Jégbe hűtött szerencse*. Igaz Szó, 1979. 4. 369-370.
- Sántha Attila: *A kritikus, a hatalom és a szótár*. Helikon, 1996. 3. 8-10.
- Sántha Attila: *A Marsbeli irodalomkritika tündöklése Erdélyben*. Helikon, 1996. 7. 10.
- Sántha Attila: *Az empirikus (konstruktivista) irodalomtudomány: lehetőség a transzközép irodalom megközelítésére*. Korunk, 1994. 9. 120-126.
- Sántha Attila: *A transzközép irodalom*. Helikon, 1993. 18. 12.
- Sántha Attila: *A transzközép irodalom*. Echinox, 1993. 6. 11.
- Sántha Attila: *Interpretáció vagy részvétel? (olvasási stratégiák a populáris irodalomban)*. Helikon, 1999. 15. 10-11.
- Sántha Attila: *Orbán János irodalom-paródiáinak túlisága*. Echinox, 1993. 6. 10.
- Sántha Attila: *Rejtő Jenő, a remekíró*. Helikon, 1999. 8; 9; 9-10; 10-11.
- Sebők Zoltán: *A kultúra mint fertőzés*. Balkon, 2003. 5.
- Sebők Zoltán: *A vírusok kora*. Balkon. 1998. 11.
- Sebők Zoltán: Kulturális virológia. In:
<http://www.c3.hu/othercontent/kritika/cv/sebok/virologia.html> [2010. 06. 10.].
- Selyem Zsuzsa: *A balgaság dicsérete*. In: Bányai Éva (szerk.): *Humor, irónia, paródia (a kelet-közép-európai irodalomban)*. RHT Kiadó, Bukarest – Sepsiszentgyörgy, 2009. 35-43.

Selyem Zsuzsa: *Ezek aztán nem viccelnek. Bekezdések kortárs magyar humorisztikus regényekről.* Bárka, 2005. 5. 98-109.

Sinkó Zoltán: *A karikaturista.* A Hét, 1971. 25. 9.

Sinkó Zoltán: *Felvételek az irodalom túlsó oldaláról (irodalmi paródiák).* Igaz Szó, 1965. 6. 957-960.

Sütő András: *A tréfamester bánata.* Igaz Szó, 1977. 8. 252-253.

Szabó Gyula: *Paródiák olvasónaplója.* Utunk, 1973. 15; 16; 17; 18; 3; 3; 3; 5-6.

Szabó Ilona: *Hívatlan humor.* Korunk, 1985. 8. 647-649.

Szabolcsi Miklós: *Halandzsa: Nyelv és valóság Karinthy Frigyes művében.* Kortárs, 1978. 3. 461-472.

Szakolczay Lajos: *Orbán János Dénes: Hümeriáda.* Kortárs, 1996. 9.

Szalay Károly: *Bajor Andor humora.* Korunk, 1975. 9. 1035-1037.

Szávai Géza: *A humor méltósága.* A Hét, 1985. 39. 6.

Szávai Géza: *A japán humor.* A Hét, 1988. 41. 2.

Szávai Géza: *Bajor Andor: Tücsök és bogár.* Utunk, 1973. 18. 2.

Szávai Géza: *Csúfondáros rajzolatok.* A Hét, 1981. 32. 7.

Szávai Géza: *Két szempont közt ingázva.* Utunk, 1973. 37. 2.

Szávai Géza: *Mosolygok magamon.* A Hét, 1986. 39. 11.

Szekernyés János: *Tompult paródia.* Utunk, 1988. 40. 7.

Szilágyi Domokos: *Tücsök és bogár, valamint: oboa és seprű.* Korunk, 1973. 7. 1136-1137.

Szilágyi Júlia: *A humor filozófiája.* Korunk, 1963. 5. 674-678.

Szilágyi Márton: *Az Éneklő Borz avagy az irodalmi kultusz színe és fonákja.* Látó, 1998. 10. 57-65.

Szirák Péter: *A másolat-lét mesterkedései. Megjegyzések a posztmodern elbeszélő prózáról.* Alföld, 2003. 2. 58-67.

Szonda Szabolcs: *Tükörfal mögött.* Bányai Éva (szerk.): *Humor, irónia, paródia (a kelet-közép-európai irodalmakban).* RHT Kiadó, Bukarest – Sepsiszentgyörgy, 2009. 119-129.

Szőcs István: *A humorista (?) halála.* Helikon, 1991. 5. 3.

- Szőcs István: *Hatvan év humorban*. Utunk, 1987. 39. 2.
- Szőcs István: *Kerti kópéságok*. Utunk, 1977. 24. 7.
- Szörényi László: *Neolatin Dózsa-eposz – homéroszi paródia és lucabusi történeti irónia*. In: *Mihály napi köszöntő: írások Ilia Mihály születésnapjára*. Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2000.
- Tamás Gáspár: *Búcsúztatnom kellene...* Utunk, 1963. 4. 2.
- Tamás Gáspár: *Tomcsa Sándorról*. Utunk, 1980. 35. 4.
- Tarján Tamás: *A paródiától a paródiáig. Adalékok e műfaj 1960 utáni hazai történetéhez*. Bárka, 2003. 5.
- Tarján Tamás: *Egy sosemvolt lap történeti jelentősége. Bajor Andor és az Ütünk*. Forrás, 2004. 1. 49-54.
- Tarján Tamás: *Rekon*. In: Uő.: *Kengyelfutó*. Pont Kiadó, Budapest, 2001.
- Thamó Csaba: *A vidám irodalom*. Echinox, 1993. 6. 12.
- Tomkiss Tamás: „*Erőversek*”. Irodalom Visszavág, 1996. 14.
- Tóth László: *Cseh Gusztáv rajzairól*. Utunk. 1968. 2. 9.
- Vaskó Péter: *A János-arcú Jenő*. Sárkányfű, 1996. 3.
- Veress Dániel: *Értékeink mérettetnek meg... – Beszélgetés Bajor Andorral*. Igaz Szó, 1970. 1. 15-24.
- Visky Ferenc: *Humor, játék, szentség*. Korunk, 1996. 3. 59-66.
- Zágoni Attila: *Margó*. Utunk, 1980. 39. 6.
- Zágoni Attila: *Paródiák*. Igaz Szó, 1977. 8. 159-162.
- Zólya Andrea Csilla: *A humor és az irónia mint önmegszólító formula a kortárs irodalomban*. In: Bányai Éva (szerk.): *Humor, irónia, paródia (a kelet-közép-európai irodalmakban)*. RHT Kiadó, Bukarest – Sepsiszentgyörgy, 2009. 109-116.
- Zólya Andrea Csilla: *A paródiák paródiái. (A kortárs erdélyi paródiailrodalom „előzményei”)*. Napút, 2007. 2-3. 135-141.
- Zólya Andrea Csilla: *A parodisztikus beszédmódok kultúraelméleti megközelítései*. Székelyföld, 2007. 9. 63-72.
- Zólya Andrea Csilla: *Transzközép szövegenerátor. El(őre)tolt kánon*. Korunk, 2004. 10. 99-108.

Zólya Andrea Csilla: *Intermediality in Literary Caricatures*. In: *Orientation in the Occurrence* (szerk. Berszán István). Komp-Press, Kolozsvár, 2009.

Zumholt, Paul: *A retorikusok útkeresése. Intertextualitás és retorika*. (ford. Burján Mónika). Helikon. 1996. 1-2. 113.